

AUTYZM U DZIECI I MŁODZIEŻY

Zespół Placówek
Resocjalizacyjno-
Socjoterapeutycznych
w Oławie

PRAKTYCZNY PRZEWODNIK DLA KADRY ORAZ OPIEKUNÓW

Autyzm (ASD) to neurorozwojowa odmiennosc wpływająca na komunikację, relacje społeczne i regulację emocji. W pracy z młodzieżą w MOW/MOS może współwystępować z zachowaniami trudnymi, impulsywnością i opozycyjnością.

CZYM SIĘ PRZEJAWIA?

- dosłowne rozumienie komunikatów
- trudności w odczytywaniu emocji i intencji
- potrzeba przewidywalności i kontroli
- przeciążenie bodźcami (hałas, chaos, napięcie)

WAŻNE:

To nie „zła wola”, tylko trudność w przetwarzaniu sytuacji.

JAK KOMUNIKOWAĆ SIĘ SKUTECZNIE?

- mów konkretnie i krótko
- unikaj ironii i ogólników
- dawaj jasne polecenia krok po kroku
- sprawdzaj, czy komunikat został zrozumiany

ZAMIAST: „Ogarnij się”

„Usiądź i otwórz zeszyt na stronie 10”

AUTYZM VS. ZACHOWANIE OPOZYCYJNE

AUTYZM:

- reakcja na przeciążenie
- wycofanie lub wybuch
- trudność w zmianie działania

VS.

OPOZYCYJNOŚĆ:

- świadome testowanie granic
- działanie „na przekór”

W PRAKTYCE CZĘSTO SIĘ PRZENIKAJĄ – KLUCZOWA JEST OBSERWACJA I KONTEKST

CO ROBIĆ W TRUDNEJ SYTUACJI?

- obniż napięcie (ciszej, mniej ludzi, mniej presji)
- nazwij sytuację: „Widzę, że jest trudno”
- daj prosty wybór: „Robimy teraz czy za 5 minut?”
- nie eskaluj (krzyk = więcej napięcia)

ORGANIZACJA ŚRODOWISKA

- stały schemat dnia
- uprzedzanie o zmianach
- jasne zasady
- możliwość przerwy i wyciszenia

PAMIĘTAJ:

Uczeń z ASD w MOW/MOS często reaguje trudnym zachowaniem nie dlatego, że „chce”, ale dlatego, że nie radzi sobie inaczej.

**DOSTOSOWANIE KOMUNIKACJI I ŚRODOWISKA
REALNIE ZMNIEJSZA KONFLIKTY I POPRAWIA FUNKCJONOWANIE.**

PRZEWIDYwalność
DAJE POCZUCIE
BEZPIECZEŃSTWA

RELACJA
I ZAUFANIE
TO PODSTAWA

PROSTE
KOMUNIKATY
DZIAŁAJĄ

SPOKÓJ
KADRY = SPOKÓJ
UCZNIĄ

KAŻDY UCZEŃ
TO INNA
UKŁADANKA

ZROZUMIENIE – AKCEPTACJA – WSPARCIE – SKUTECZNA PRACA

JAK WSPIERAĆ UCZNIA W SPEKTRUM AUTYZMU?

PODSTAWOWE ZASADY DLA NAUCZYCIELI ORAZ RODZICÓW/OPIEKUNÓW

UCZNIOWIE W SPEKTRUM AUTYZMU - POTRZEBUJĄ ZROZUMIENIA, STRUKTURY I SZACUNKU

Każdy uczeń ze spektrum autyzmu jest inny, ale są pewne uniwersalne zasady, które pomagają w budowaniu relacji, poczucia bezpieczeństwa i skutecznego wsparcia.

1

ZAPEWNIJ STRUKTURĘ I PRZEWIDYWALNOŚĆ

Informuj z wyprzedzeniem o zmianach. Stosuj plan dnia, jasne zasady i stałe rytuały. Upewnij się, że uczeń wie, czego się spodziewać.

2

MÓW KONKRETNIE I ZROZUMIALE

Używaj prostego, dosłownego języka. Unikaj przenośni, żartów i złożonych poleceń. Dzieli zadania na mniejsze kroki.

3

DAJ CZAS NA PRZETWARZANIE

Nie oczekuj natychmiastowej odpowiedzi. Daj chwilę na zrozumienie polecenia i przygotowanie się do działania.

4

WZMACNIJ MOCNE STRONY I SUKCESY

Dostrzegaj wysiłki i postępy, nawet te małe. Chwal konkretnie. Buduj poczucie kompetencji i sprawczości.

5

BUDUJ RELACJĘ I POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA

Bądź cierpliwy i konsekwentny. Szanuj granice ucznia. Pokazuj, że można na Ciebie liczyć.

6

ZWRACAJ UWAGĘ NA PRZECIĄŻENIE

Hałas, tłok, zmiany i presja mogą prowadzić do przeciążenia. Obserwuj sygnały: rozdrażnienie, wycofanie, trudności z koncentracją, zmiany w zachowaniu.

7

ZAPEWNIJ MOŻLIWOŚĆ REGULACJI

Daj możliwość wyciszenia się w bezpiecznym miejscu. Pozwól na krótką przerwę, oddech, zmianę aktywności.

8

WSPIERAJ W RELACJACH Z RÓWIEŚNIKAMI

Pomagaj w nawiązywaniu kontaktów. Tłumacz zasady społeczne wprost. Reaguj na trudności, nie wykluczaj.

9

USTAL REALISTYCZNE OCZEKIWANIA

Dostosuj wymagania do możliwości ucznia. Skup się na postępach, nie na porównaniach z innymi.

10

WSPÓŁPRACUJ Z ZESPOŁEM

Bądź w kontakcie z wychowawcą, specjalistami i rodziną. Wspólne działania dają spójne i skuteczne wsparcie.

CO POMAGA?

- ✓ Jasne zasady i komunikaty
- ✓ Stały rytm dnia
- ✓ Zainteresowania ucznia
- ✓ Pozytywne wzmocnienia
- ✓ Cisza, porządek, przewidywalność
- ✓ Szacunek dla odmienności
- ✓ Wspieranie samodzielności krok po kroku

Empatia nie wymaga wiedzy specjalistycznej – wystarczy otwarte serce i gotowość do zrozumienia.

**TWOJE WSPARCIE
MA REALNY WPŁYW
NA JEGO CODZIENNOŚĆ
I PRZYSZŁOŚĆ.**

CZEGO UNIKAĆ?

- ✗ Sarkazmu, ironii, żartów kosztem ucznia
- ✗ Publicznego zawstydzania i krytyki
- ✗ Zbyt wielu poleceń naraz
- ✗ niesprawiedliwego porównywania
- ✗ Bagatelizowania trudności
- ✗ Krzyczenia i presji czasu
- ✗ Nieprzewidzianych zmian bez informacji

**PAMIĘTAJ: ZROZUMIENIE – STRUKTURA – WSPARCIE – SZACUNEK
TO KLUCZ DO SUKCESU NASZYCH UCZNIÓW.**

Dziękujemy za Twoje zaangażowanie!

**RAZEM TWORZYMY
PRZESTRZEŃ,
W KTÓREJ KAŻDY
MOŻE SIĘ ROZWIJAĆ.**